

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi.

Ammattiliitto Pro on tutustunut hallituksen esitykseen ja kiittää mahdollisuudesta lausua siitä. Pro tarkastelee esitystä erityisesti henkilöstön näkökulmasta.

Esityksessä esitetään muutoksia valvontalain soveltamisalaan, jotta valvontaviranomainen voisi valvoa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävää. Muutosten myötä Lupa- ja valvontavirasto valvoisi sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen lisäksi myös järjestämislain 6 §:ssä kunnalle säädetyn hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevan vastuun täyttymistä. Muutoksen tarkoituksena on saattaa sääntely vastaamaan ennen valvontalakia vallinnutta oikeustilaa.

Ammattiliitto Pro kiinnittää huomiota siihen, että esityksen viranomaisvaikutuksia koskevassa arvioinnissa on tunnistettu viranomaisten työmäärän lisääntyminen. Esityksessä todetaan, että valvontaviranomaisilta saadun palautteen perusteella lisätyötä viranomaisille on aiheutunut muun muassa lisääntyneestä ohjaustarpeesta sekä väärin, väliaikaisen sääntelyn soveltamisalaan kuulumattomien rekisteröintihakemuksista. Pro korostaa, että viranomaisten palaute työmäärän kasvusta on otettava vakavasti ja se on huomioitava riittävästi viranomaisten resurssien mitoituksessa ja toimeenpanossa, jotta lakisääteiset tehtävät voidaan hoitaa asianmukaisesti ja vaikuttavasti, ilman henkilöstön ylimääräisen kuormituksen lisääntymistä.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

-

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Ammattiliitto Pro pitää esitettyä sääntelyä tarpeellisena. Sääntelyllä selkeytetään ja vahvistetaan palveluntuottajan vastuuta huolehtia henkilöstönsä riittävästä kielitaidosta, mikä on keskeistä asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta. Pro korostaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa riittävä kielitaito ei tarkoita ainoastaan perustason kieliosaamista, vaan kykyä ymmärtää asiakasta ja käydä vuorovaikutusta hänen kanssaan hoidon kaikissa tilanteissa. Puutteellinen kielitaito voi johtaa vakaviin riskeihin esimerkiksi lääkehoidossa sekä asiakkaan perustarpeiden, kuten kivun, janon tai avuntarpeen, tunnistamisessa.

Pro painottaa lisäksi, että riittämätön kielitaito kuormittaa muuta henkilöstöä, kun vastuu viestinnän ja ymmärryksen varmistamisesta siirtyy kollegoille. Nykytilanteessa, jossa henkilöstömitoitukset ovat monin paikoin niukat, tämä lisää työn kuormittavuutta ja heikentää työturvallisuutta. Pitkällä aikavälillä tämä voi lisätä sairauspoissaoloja, kasvattaa kustannuksia sekä heikentää alan veto- ja pitovoimaa. Tältä osin sääntelyllä on tärkeä rooli myös henkilöstön jaksamisen tukemisessa ja palvelujen laadun turvaamisessa.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

-

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omaoikeudet ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

-

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omaoikeuksien raportointi)

-

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

Ammattiliitto Pro pitää esitettyä muutosta tarpeellisena ja perusteltuna. Iäkkäät ja vammaiset henkilöt ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, ja he tarvitsevat vahvaa suojaa, johon rikostaustan selvittämisellä pyritään vastaamaan.

Pro kiinnittää kuitenkin huomiota esityksessäkin tunnistettuihin vaikutuksiin liittyen Oikeusrekisterikeskuksen työmäärään. Esityksen mukaan rikostaustan selvittämisvelvollisuuden laajentaminen lisäisi viranomaisen työmäärää merkittävästi ja edellyttäisi myös

järjestelmämuutoksia. Pro korostaa, että työmäärän kasvua koskeva huoli on otettava vakavasti erityisesti tilanteessa, jossa useat viranomaiset toimivat jo valmiiksi tiukentuneiden resurssien puitteissa.

Pro pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa tarkennetaan arviota työmäärän kasvusta ja sen vaikutuksista viranomaistoimintaan. Samalla on välttämätöntä varmistaa, että tehtävien lisääntyessä myös viranomaisille osoitetaan riittävät resurssit, jotta lakimuutosten toimeenpano ei vaaranna käsittelyaikoja, toiminnan laatua tai viranomaistehtävien asianmukaista hoitamista.

**Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista
(Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)**

-

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

-

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

-

Muut kommenttinne esitysluonnoksesta

Ammattiliitto Pro pitää kokonaisuudessaan esitettyä väliaikaisen sääntelyn jatkamista kannatettavana. Sääntely on tarpeellinen tilanteessa, jossa palvelujen saatavuudessa on akuutteja haasteita ja avun tarpeessa olevat asiakkaat eivät kaikilta osin saa tarvitsemiaan palveluja.

Kautto Emilia
Ammattiliitto Pro